

HRVATSKI *glasnik*

XXXIV. godina, 7. broj

15. veljače 2024.

cijena 300 Ft

Hrvatski bal u Sambotelu

FOTO: MARTON SZALAI

11. stranica

Poklade u Velikom Kozaru

7. stranica

U Kulturnom centru bačkih Hrvata

8. i 9. stranica

Poklade u Erčinu

10. stranica

Prema običaju i navadi staroj

Vrijeme je poklada, maškara, fašangi, krnja, zvončara, dida sinjskih... To su samo neki nazivi koje Hrvati u različitim pokrajinama upotrebljavaju za duboko ukorijenjen običaj između Bogojavljenja i korizme.

Čuvši već prve taktove mantinjade, osjetila bih zov, kao neki iskonski signal da se priključim. Otrčala bih na placu i dočekala povorku. Na početku je jedan od svirača vijorio zastavom na kojoj je bio veliki pijetao, a za njim su u ritmu stupali redovi mlađih mažoretkinja odjevenih u crvene uniforme s plaštom, zatim redovi starijih mažoretkinja u bijelo-plavim uniformama i sa šeširima, a njihove palice plesale su na buri koja bi nerijetko zapuhala. Slijedili su rumeni svirači limene glazbe, a za njima veselo šarenilo namaškaranih, od klauna do morčića. Mantinjada je, obilazeći mjesto, uvijek stala i kod štirne i održala govor. Ne sjećam se govora na „stanicama“ mantinjade, samo da je svaki započeo nakon posljednjeg zvuka činila sljedećom rečenicom: „Po običaju i navadi staroj!“. Sjećam se da sam bila okružena osmijesima, pjesmom, šarenilom, toplim fritulama koje se sjaje u zdjelama položenim na vrh štirne koje su nonice iz susjednih kuća donesle. I ja plešem u kolu iako nisam namaškarana. Mama bi me namaškarala samo nedjeljom. Tad je bila dječja reduta. Bila sam dijete.

Tad nisam znala da postoje strašne buše u Mohaču koje tjeraju zimu i da su slične zvončarima iz Kastva, da se i drugdje čita šentenca (presuda) slamnatom lutku mesopustu prije nego što ga se zapali, samo se taj lutak zove Fašnik ili Krnjo. Da maske nisu bijeg od problema u svijet mašte nego su rekviziti pod kojima je slobodno kritizirati probleme u zajednici, svojevrsan katalizator, ispušni ventil. Tad nisam znala da je to izvorno uzalud zabranjivan poganski ritual koji je od grčkog dionizijskog kulta prenesen u starorimske svetkovine, saturnalijske i luperkalijske. Biti sljedbenik Dioniza značilo je odbaciti propisane društvene norme, pa makar i nakratko napustiti svoj uobičajeni ja i prijeći granice svakodnevnostvarnosti.

Biti u vezi s onim iskonskim. Tad nisam znala. Samo sam osjećala.

Kršul

GLASNIKOV TJEDAN

„Usvojen je Zakon o hrvatskom jeziku. Čin je to kojim se prvi put u povijesti Hrvata uređuje pitanje službene i javne uporabe hrvatskog jezika te se osigurava sustavna i stručna skrb o njemu.“

„Hrvatski je jezik u svojoj ukupnosti jedna od temeljnih sastavnica hrvatskog nacionalnog identiteta i hrvatske kulture. Pripada svima nama.“ To je izjava koja je prošlog tjedna bila u gotovo svim relevantnim hrvatskim medijima.

Hrvatski sabor na sjednici održanoj 26. siječnja 2024. godine usvojio je Zakon o hrvatskom jeziku. Čin je to kojim se prvi put u povijesti Hrvata uređuje pitanje službene i javne uporabe hrvatskog jezika te se osigurava sustavna i stručna skrb o njemu.

Za Zakon je glasalo 95 zastupnika, 10 je bilo suzdržanih i 17 protiv. Zakonom se propisuje službena uporaba hrvatskoga jezika, uređuje osnivanje Vijeća za hrvatski jezik kao koordinacijskog savjetodavnog tijela čiji će rad biti usmjeren na zaštitu, njegovanje i razvoj hrvatskoga jezika kao i izrada Nacionalnog plana hrvatske jezične politike radi očuvanja društvene uloge i pravnog položaja hrvatskoga jezika.

Zakon donosi kako su obveznici službene uporabe hrvatskog jezika tijela državne vlasti, tijela državne uprave, tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i pravne osobe koje imaju javne ovlasti odnosno sva javnopravna tijela u Hrvatskoj.

Uz propisivanje javne uporabe hrvatskog jezika i njegove uporabe u obrazovanju Zakon propisuje i iznimke koje se odnose na obrazovanje djece pripadnika nacionalnih manjina kao i iznimke u vezi s izvođenjem nastave i drugih oblika odgojno-obrazovnog rada na nekom od stranih jezika. Propisuje i pravila uporabe hrvatskog standardnog jezika u Europskom parlamentu, institucijama i savjetodavnim tijelima Europske unije te u međunarodnoj suradnji.

Novi zakon definira što sve obuhvaća hrvatski jezik, koje su posebnosti hrvatskog jezika, područje primjene hrvatskog jezika te njegovu trodiobu na tri ravnopravna narječja – čakavsko, kajkavsko i štokavsko.

Osvrćući se na usvojeni Zakon, predsjednik Vlade Republike Hrvatske rekao je: „Iznimno sam ponosan što je na prijedlog vlade Hrvatski sabor izglasao Zakon o hrvatskom jeziku, i to nešto više od 180 godina nakon povijesnog govora Ivana Kukuljevića Sakcinskog (2. svibnja 1843.), prvog koji je u Saboru

održan na hrvatskom jeziku. Ovim zakonom skrb o hrvatskom jeziku prvi put dobiva dobrodošao i nužan institucionalni okvir kojim se hrvatskom jeziku omogućuje nesputan razvoj na dobrobit hrvatskog naroda i sveukupne hrvatske kulture. Zahvaljujem Matici hrvatskoj na inicijativi, koju je Vlada prepoznala i svesrdno podržala, kao i svima koji su tijekom procesa izrade zakona dali vrijedan doprinos. Zakon o hrvatskom jeziku važan je korak u isticanju vrijednosti i očuvanju bogatstva hrvatskog jezika u njegovoj punini i raznovrsnosti, bilo da je riječ o hrvatskom standardnom jeziku ili o hrvatskim narječjima (čakavsko, kajkavsko i štokavsko). O hrvatskom jeziku hrvatska je država dužna skrbiti onako kako to rade najbolje uređene države koje drže do svoje kulture kao i one koje žele osigurati da im se jezik razvija ukorak s potrebama suvremenoga društva, sustavno i u okvirima struke.“

Ništa manje nije odjeknula još jedna važna vijest o hrvatskom jeziku iz Europe. Nakon što je u Regensburgu sredinom prošle godine potpisan ugovor o osnivanju „Croaticuma“ za nastavu hrvatskog jezika i kulture te se hrvatska vlada obvezala financirati lektorat koji je povezan s Institutom za slavistiku Fakulteta za lingvistiku, književnost i kulturalne studije Sveučilišta u Regensburgu, dobre vijesti za hrvatski jezik stižu i iz Štajerske. Štajerska će hrvatski jezik od sljedeće školske godine uvesti kao jezik nastave materinskoga jezika u svoj redoviti školski sustav umjesto dosadašnjeg nepostojećeg BKS-a (bošnjačkog/hrvatskog/srpskog jezika). U svojem priopćenju, osvrćući se na tu vijest, Institut za hrvatski jezik naglašava kako hrvatska jezična manjina, koja u Austriji broji oko 200 000 pripadnika, već dugo ne prihvaća dosadašnju obrazovnu politiku te zbog takva tretmana hrvatskog jezika velika većina hrvatske djece, gotovo 15 000, ne pohađa integrirani tip nastave, odnosno „materinski jezik“, jer je jedini njihov materinski jezik hrvatski.

I na kraju zaključimo kako je došlo vrijeme da se čvrsto držimo one napisane „U tebi sam vijek svoj proživio / Drevni i lijepi jeziče Hrvata“... Te sam te očuvao i predao svojem potomstvu.

Branka Pavić Blažetin

Odluka o dodjeli financijske potpore za posebne potrebe i projekte od interesa za Hrvate izvan Republike Hrvatske za 2023. godinu

Temeljem provedenog 2. Javnog poziva za prijavu posebnih potreba i projekata od interesa za Hrvate izvan Republike Hrvatske u svrhu ostvarenja financijske potpore za 2023. godinu, Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske donio je Odluku o dodjeli financijske potpore za posebne potrebe i projekte od interesa za Hrvate izvan Republike Hrvatske za 2023. godinu.

Javni poziv provodi se s ciljem promicanja veza i jačanja suradnje Republike Hrvatske s Hrvatima izvan Republike Hrvatske te očuvanja i jačanja nacionalnog identiteta, zaštite prava i interesa hrvatskih zajednica, očuvanja hrvatskog jezika, kulturnog stvaralaštva i baštine te poticanja hrvatskog kulturnog zajedništva, kao i pomoći ugroženim pojedincima – pripadnicima hrvatskog naroda izvan Republike Hrvatske i povratnicima iz hrvatskog iseljništva.

Dodijeljene su 253 potpore ukupne vrijednosti sredstva u iznosu od 880 000 eura. Odluka o dodjeli financijske potpore nalazi se u dokumentu na poveznici: <https://hrvatiizvanrh.gov.hr/vijesti/odluka-o-dodjeli-financijske-potpore-za-osebne-potrebe-i-projekte-od-interesa-za-hrvate-izvan-republike-hrvatske-za-2023-godinu-6343/6343>.

Među onima koji su dobili potporu su i natjecatelji iz Mađarske, koji su ukupno dobili 30 500 eura:

- Hrvatska državna samouprava za Državni dan Hrvata – 4500 eura
- Hrvatska samouprava Eržebetvaroš za Koncert i slikarsku izložbu „Učka, Perun i more“ – 2000 eura
- Hrvatska samouprava Hrvatski Židan za obnovu „Hiže Most“ – 2000 eura
- Hrvatska samouprava Narda za organiziranje Županijskog hrvatskog bala u Sambotelu – 3000 eura
- Hrvatski pedagoški i metodički centar za razvijanje digitalnih nastavnih materijala za hrvatske narodnosne škole u Mađarskoj – 2000 eura
- Hrvatski vrtić, osnovna škola, gimnazija i učenički dom „Miroslav Krleža“ za 40. jubilej hrvatske gimnazije „Miroslav Krleža“ – 2000 eura
- KUD „Tanac“ za narodne nošnje za dječju folklornu sekciju Pačiči – 2000 eura
- Kulturni centar bačkih Hrvata za proširenje infrastrukture Kulturnog centra bačkih Hrvata – 1500 eura
- Neprofitno poduzeće za kulturnu, informativnu i izdavačku djelatnost „Croatica“ za modernizaciju tehničke opreme za potrebe medija Croatica – 3000 eura
- Znanstveni zavod Hrvata u Mađarskoj za XVII. Međunarodni kroatistički znanstveni skup i obilježavanje 20. obljetnice utemeljenja Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj – 4500 eura
- Glavanić Kristina, Narda, za objavu dvojezične knjige o amaterskoj i profesionalnoj glumi Hrvata u Mađarskoj – 4000 eura.

Izvor:

Središnji državni ured za Hrvate izvan RH

Stjepan Hauser, hrvatski violončelist svjetskog glasa, sudac u „Virtuózok V4“

Glazbeno-natjecateljska emisija Mađarske televizije „Virtuózok V4“, čiji je cilj otkriti nove talente za klasičnu glazbu (uključujući i vrlo malu djecu) koji sviraju jedan od instrumenata ili su izvanredni u klasičnom pjevanju, imala je 26. siječnja finale svoje već devete sezone. Predsjednik međunarodnog žirija Virtuozza V4+ bio je operni pjevač maestro Plácido Domingo, a među sudcima bio je i hrvatski violončelist svjetskog glasa Stjepan Hauser.

Hauser je s Virtuozima stvorio zakladu za potporu mladim talentiranim glazbenicima na međunarodnoj razini. Hrvatski violončelist Stjepan Hauser ove je godine treći put sudjelovao u Virtuozima. Zaklada „HAUSER“ stvorena je kako bi pomogla mladim ljudima diljem svijeta da prevladaju granice i prepreke kako bi dosegli svoj potencijal. „Dakle, naš je cilj izgraditi snažnu potporu s timom Virtuozza za najmlađe, najtalentiranije glazbenike kojima je potrebna pomoć“, rekao je Hauser. U tom svjetlu Hauser je pozvao umjetnike Virtuozza na svoj koncert u Pragu, pred publikom od 12 000 ljudi, a potom i na rasprodani koncert u Londonu. *Kršul*

Hrvatska dramatičarka svjetskog glasa Tena Štivičić u Budimpešti

Jedan od najvećih uspjeha suvremene hrvatske drame u svijetu, obiteljska saga „Tri zime“, 27. siječnja odigrana je u Kazalištu „Radnóti“ na mađarskom jeziku („3Tél“) u režiji Róberta Alföldija, a pogledala ju je i sama autorica Tena Štivičić. Predstava „Tri zime“ priča je o hrvatskoj obitelji, a radnja se odvija u tri povijesno različita konteksta: sve se zbiva u zimu 1945., 1990. i 2011. godine. Glavni su protagonisti žene. Predstava je prizvedena u londonskom Narodnom kazalištu (Royal National Theatre) i osvojila je Nagradu „Susan Smith Blackburn“, jedno od najvećih kazališnih priznanja.

Nakon predstave uslijedio je susret s oduševljenom publikom, a gotovo dvosatni razgovor s autoricom Tenom Štivičić, koja je bila ganuta reakcijom publike i izvrsnim glumačkim ostvarenjima, vodila je Hesna Al Ghaoui na engleskom jeziku.

Kršul

POPIS STANOVNIŠTVA 2022.

Hrvati u Zalskoj županiji

Po zemljopisnoj rasprostranjenosti pomurski Hrvati u Zalskoj županiji žive na malom području, a po brojčanosti prema popisu stanovništva iz 2022. godine nalaze se na trećem mjestu s 2689 popisanih pripadnika hrvatske narodnosti (iza Baranjske i Željezne županije). Prema tom popisu stanovništva Zalska županija bilježi pad hrvatskog stanovništva u odnosu na rezultate popisa iz 2011. godine. Dok je 2011. godine popisano 3770 pripadnika hrvatske narodnosti, 2022. godine popisano je 2689 stanovnika – to je 1081 pripadnik manje, tj. opadanje je 28 %. Isto tako opao je broj onih koji smatraju sebe Hrvatima: dok je 2011. bilo 3248 osoba koje su se izjasnile kao Hrvati, 2022. godine to je samo 2405 osoba (843 manje, tj. 26 % manje). Broj osoba koje govore hrvatski kao materinski jezik također je u opadanju: 2011. godine 2102 žitelja izjavila su da im je materinski jezik hrvatski, a 2022. samo 1156 (946 manje, čak 45 % manje). Jednako tako smanjio se broj onih koji u društvu, u obiteljskom i prijateljskom krugu rabe hrvatski jezik: 2011. ta je brojka bila 2557, a 2022. 1262 (1295 manje, 50 % manje). Zanimljiv je podatak kako prema statističkama više žitelja govori hrvatski jezik nego koliko ih smatra hrvatski svojim materinskim jezikom: 1262 osobe govore hrvatski jezik, a 1156 osoba smatra hrvatski svojim materinskim jezikom. Od gradova u Zalskoj županiji u kojima je i prije 11 godina bilo popisano dovoljno pripadnika za utemeljenje hrvatskih narodnosnih samouprava najviše pripadnika popisano je u Velikoj Kaniži, ukupno 422, zatim u Letenji (94) te u dvama gradovima: Jegerseku (49 pripadnika hrvatske narodnosti) i u Kesthelju (30 pripadnika). Najviše pripadnika hrvatske narodnosti živi u selima, ukupno 1940 osoba. Najveći broj pripadnika hrvatske narodnosti zabilježen je u Serdahelu, ukupno 473, a i u najvećem postotku po broju stanovnika, no ipak ne više od pola mještana. Zatim slijedi Kerestur s 316 pripadnika hrvatske narodnosti, Sumarton s 263, Mlinarci s 242, Pustara sa 188, Fičehaz sa 182 i Petriba s 84 pripadnika. Bečehel, Sepetnik, Boršfa ne smatraju se povijesno hrvatskim naseljima, ali u njima također živi manja hrvatska zajednica: u Bečehelu 82 žitelja, u Sepetniku 54 žitelja, a u Boršfi 40 žitelja koji su se izjasnili pripadnicima hrvatske narodnosti. Zavirimo li u tablicu podataka, očigledan je pad broja hrvatskog stanovništva po naseljima, jedino u Fičehazu imamo porast od 19 % onih koji se izjašnjavaju pripadnicima hrvatske narodnosti, 58 % više onih koji smatraju sebe Hrvatima, 80 % više onih koji smatraju svoj materinski jezik hrvatskim, no broj onih koji upotrebljavaju hrvatski jezik u krugu obitelji manji je za 34 % i u tome naselju. Budući da se broj stanovnika u Fičehazu nije naglo povećao, pa tako ni broj pripadnika hrvatske narodnosti, pretpostavlja se da 2011. godine tijekom popisa stanovništva hrvatska zajednica u tome mjestu nije bila dovoljno informirana o važnosti ispunjavanja stranice povezane s narodnosnom pripadnošću. Drugo je naselje u kojem primjećujemo porast broja pripadnika hrvatske narodnosti Boršfa. Budući da u Boršfi već više od deset godina djeluje osnovna škola s predmetnom nastavom hrvatskoga jezika, useljeni Hrvati smatrali su izjašnjavanje pripadnosti važnim: tako se u Boršfi 2022. godine 40 žitelja izjasnilo pripadnicima hrvatske narodnosti, što je osam puta više nego 2011. godine, kad ih je bilo samo pet.

Beta

		2011.	2022.	%
Zalska županija	pripadnik hrvatske narodnosti	3770	2689	- 28
	Hrvat	3248	2405	- 25
	materinski jezik hrvatski	2102	1156	- 45
	u krugu obitelji i prijatelja govori hrvatski jezik	2557	1262	- 50
Jegersek (Zalaegerszeg)	pripadnik hrvatske narodnosti	50	49	- 0,2
	Hrvat	36	36	0
	materinski jezik hrvatski	23	12	- 47
	u krugu obitelji i prijatelja govori hrvatski jezik	23	22	- 0,04
Velika Kaniža (Nagykanizsa)	pripadnik hrvatske narodnosti	482	422	- 12
	Hrvat	403	365	- 0,09
	materinski jezik hrvatski	210	145	- 30
	u krugu obitelji i prijatelja govori hrvatski jezik	248	143	- 42
Letinja (Letenye)	pripadnik hrvatske narodnosti	121	94	- 22
	Hrvat	107	84	- 21
	materinski jezik hrvatski	51	37	- 27
	u krugu obitelji i prijatelja govori hrvatski jezik	56	39	- 33
Kesthelj (Keszthely)	pripadnik hrvatske narodnosti	38	30	- 21
	Hrvat	33	27	- 15
	materinski jezik hrvatski	17	9	- 47
	u krugu obitelji i prijatelja govori hrvatski jezik	19	8	- 57
Serdahel (Tótszerdahely)	pripadnik hrvatske narodnosti	766	473	- 38
	Hrvat	738	429	- 41
	materinski jezik hrvatski	700	341	- 51
	u krugu obitelji i prijatelja govori hrvatski jezik	644	306	- 52
Kerestur (Murakeresztúr)	pripadnik hrvatske narodnosti	488	316	- 38
	Hrvat	421	299	- 28
	materinski jezik hrvatski	52	58	+ 11
	u krugu obitelji i prijatelja govori hrvatski jezik	280	120	- 57
Sumarton (Tótszentmárton)	pripadnik hrvatske narodnosti	488	263	- 46
	Hrvat	430	222	- 42
	materinski jezik hrvatski	358	162	- 54
	u krugu obitelji i prijatelja govori hrvatski jezik	380	159	- 58

		2011.	2022.	%
Mlinarci (Molnári)	pripadnik hrvatske narodnosti	396	242	- 38
	Hrvat	350	216	- 38
	materinski jezik hrvatski	330	159	- 51
	u krugu obitelji i prijatelja govori hrvatski jezik	320	151	- 52
Pustara (Semjén- háza)	pripadnik hrvatske narodnosti	340	207	- 39
	Hrvat	280	188	- 32
	materinski jezik hrvatski	247	118	- 52
	u krugu obitelji i prijatelja govori hrvatski jezik	289	146	- 49
Fícéház (Fityeház)	pripadnik hrvatske narodnosti	152	182	+ 19
	Hrvat	108	171	+ 58
	materinski jezik hrvatski	10	18	+ 80
	u krugu obitelji i prijatelja govori hrvatski jezik	79	52	- 34
Petriba (Petrivente)	pripadnik hrvatske narodnosti	120	84	- 30
	Hrvat	62	82	+ 32
	materinski jezik hrvatski	10	15	+ 50
	u krugu obitelji i prijatelja govori hrvatski jezik	96	30	- 68
Bečehel (Becsehely)	pripadnik hrvatske narodnosti	77	82	+ 6
	Hrvat	71	76	+ 7
	materinski jezik hrvatski	25	21	- 16
	u krugu obitelji i prijatelja govori hrvatski jezik	27	23	- 14
Sepetnik (Szeptnek)	pripadnik hrvatske narodnosti	81	54	- 33
	Hrvat	80	52	- 35
	materinski jezik hrvatski	9	8	- 11
	u krugu obitelji i prijatelja govori hrvatski jezik	16	13	- 18
Boršfa (Borsfa)	pripadnik hrvatske narodnosti	5	40	+ 700
	Hrvat	3	40	+ 1250
	materinski jezik hrvatski	0	0	
	u krugu obitelji i prijatelja govori hrvatski jezik	5	...	- 100

Népszámlálás 2022

Odluka o dodjeli operativne potpore mjesnim samoupravama za 2024. godinu

Nema promjena ni u uvjetima ni u iznosima

Nema promjena u odnosu na prethodne godine ni u uvjetima ni u iznosima operativne potpore lokalnim narodnosnim samoupravama iz državnog proračuna za 2024. godinu. Naime, na mrežnim stranicama Fonda za upravljanje „Gábor Bethlen” 19. siječnja objavljen je popis narodnosnih samouprava s iznosima dodijeljene operativne potpore za rad mjesnih (lokalnih i regionalnih) narodnosnih samouprava za 2024. godinu. Vlada Mađarske državnim je proračunom u poglavlju Ureda predsjednika vlade za operativnu potporu narodnosnih samouprava osigurala okvirni iznos. U objavi potpore napominje se da je iznos proračunske potpore za operativni rad za 2024. godinu utvrđen uzimajući u obzir podatke iz popisa stanovništva iz 2022. godine. Osnovna godišnja potpora po samoupravi utvrđena je u iznosu od 520 000 forinti, što je jednako kao i posljednjih nekoliko godina. Pravo na potporu ostvaruju sve narodnosne samouprave, uključujući i one koje su nastale preustrojem od mjesnih samouprava, a preduvjet je upis u registar narodnosnih samouprava. Mjesne narodnosne samouprave imaju pravo na dvostruki iznos utvrđene godišnje potpore, dakle na 1 040 000 forinti (kao i prethodnih godina), ako se u dotičnom naselju na posljednjem popisu stanovništva više od 50 osoba izjasnilo pripadnicima određene narodnosti.

Regionalne narodnosne samouprave isto kao i prethodnih godina imaju pravo na dvostruki iznos (200 %) utvrđene osnovne godišnje potpore, dakle 1 040 000 forinti, ako je u županiji (glavnom gradu) broj registriranih lokalnih samouprava (u Budimpešti gradskih okruga) dotične narodnosti – uključujući i preustrojene lokalne samouprave – najmanje 10, a najviše 20, a pravo na četverostruki iznos (400 %) osnovne potpore, dakle na 2 080 000 forinti, ako broj registriranih lokalnih samouprava – uključujući i preustrojene lokalne samouprave – prelazi 20. (Izvor: Prilog 9, točka I. Zakona LV iz 2023. o središnjem proračunu Mađarske) Državna riznica potporu uplaćuje u dva obroka, prvi do 31. siječnja, a drugi do 30. lipnja 2024. godine. Operativna potpora može se upotrijebiti do 31. prosinca 2024., a obračun se uz pismeno stručno i financijsko izvješće obavlja najkasnije do 15. ožujka 2025. godine.

Mole se svi da provjere točnost podataka u tablici i u roku od dva dana jave na nemzetiseg@bgazrt.hu ako imaju bilo kakvih primjedbi. Također se svi mole, ako iznos subvencije ne stigne na njihov račun do 31. siječnja 2024., da se obrate na mukfel.elszamosok@bgazrt.hu. Cjelovitom popisu možete pristupiti preko sljedeće poveznice: bgazrt.hu/wp-content/uploads/nemzetisegi_tamogatasok/NEMZ-MUK_2024_kozzetetel.pdf.

S. B.

Počele pokladne zabave bačkih Hrvata – Baškutsko bunjevačko prelo

Baškutskim prelom započeo je niz od petnaest pokladnih zabava bačkih Hrvata koje će potrajati sve do početka korizme, do Čiste srijede 14. veljače, pa i dulje.

Već po tradiciji prvo bunjevačko prelo bačkih Hrvata održano je u Baškutu, i to 6. siječnja, na blagdan Sveta tri kralja. Najistaknutija i najposjećenija godišnja priredba baškutskih Bunjevaca održana je u organizaciji Kulturne udruge bunjevačkih Hrvata. U velikoj dvorani za priredbe okupilo se oko 250 gostiju iz Baškuta, Baje i okolnih naselja.

Nakon najpoznatije prelske pjesme i poznatih stihova „Kolo igra, tamburica svira“ okupljene je na hrvatskom jeziku srdačno pozdravila predsjednica Udruge Ildikó Pap, a već po tradiciji prelo je otvorio načelnik sela Zoltán Alszegi. Uslijedilo je veliko bunjevačko kolo, a u nastavku večeri za

U kolu...

Orkestar „Zabavna industrija“ i Mira Skaczel Varga

dobro raspoloženje i ove godine pobrinuo se dušnočki orkestar „Zabavna industrija“ te svojim pjevanjem Mira Skaczel Varga, pa je zabava potrajala do zore.

Bunjevačko prelo u Baškutu priređuje se bez prekida od osamdesetih godina prošloga stoljeća, a pokrenuo ga je priznati tamburaš i učitelj tambure čika Joso Ribar. Od samih početaka njemu je pomagala Tereza Zorić Pap, koja s kćeri do danas sudjeluje u organizaciji. Kako nam je uz ostalo kazala, tad još nisu imali ni Kulturnu udruhu bunjevačkih Hrvata ni samoupravu. U početku se prelo priređivalo u gostionici „Szólófürdő“, a nakon obnove zgrade u današnjim prostorijama velike dvorane za priredbe.

Niz bačkih prela i pokladnih zabava nastavlja se 13. siječnja u Čavolju, zatim 20. siječnja Velikim prelom u Baji, a završit će se 2. ožujka tradicionalnim muškim prelom u Gari.

Stipan Balatinac

Okupljene pozdravlja predsjednica Kulturne udruge Ildikó Pap

BAJA – Udruga plesnog kruga „Šugavica“ priređuje niz redovitih mjesečnih plesačnica koje se održavaju u istoimenoj osnovnoj školi na bajsom Dolnjaku u 18 sati. Prva plesačnica priređena je 19. siječnja uz tamburaški Orkestar „Danubia“, druga će biti 23. veljače uz Orkestar „Čabar“, treća 22. ožujka uz Orkestar „Danubia“. Posljednja u nizu održat će se uz Orkestar „Selo“ 3. svibnja u bajskoj gostionici „Malom“ s početkom u 19 sati.

„POKLAD E SU I LUDI SU DANI“

U organizaciji Hrvatske samouprave Velikog Kozara u mjesnom domu kulture organizirana je pokladna veselica u znaku tradicionalnih ženskih poklada šokačkih Hrvatica iz Kozara. Kako reče predsjednica Hrvatske samouprave Kozara Ana Crnković Andresz, već se godinama ne ide u Ritić (kozarske vinograde) jer su ostarjele kozarske Šokice, nego se druženje organizira u selu u Domu kulture. Tako je bilo i 3. veljače ove godine.

Pečuški KUD „Tanac“

Gosti su čekani kako i priliči pravim pokladama – ukusnim „kolačićima“, domaćom marmeladom, rakijom. Nakon ljubaznog dočeka svi su zajedno nazočili kulturno-folklornom programu, a potom i ukusnoj večeri. U programu su sudjelovali pečuški Ženski pjevački zbor „August Šenoa“, pečuški KUD „Tanac“ te domaćini – Pjevački zbor „Biser“ iz Kozara – kao i harmonikaš Antuš Vizin.

Ženske poklade održavale su i naše pomurske Hrvatice kad bi na Lakomi četvrtak uoči poklada priređivale vesele, neki bi rekli, i

U kolu

Svirači Dejan Popović, Franjo Dervar Kume i Antuš Vizin

razuzdane zabave. Žene bi obično išle u vinograde (klijeti) gdje bi se okupljale, slavile, jele, pile, plesale i pjevale, piše Đuro Franković u knjizi *Blagdanski kalendar*. Dodaje kako su i Bunjevke održavale svoje ženske veselice tzv. *cece*, refenu na debeli četvrtak. Spominje i ženske zabave u Katolju i Kozaru. Starije Kozarkinje kao Marica Katić još se i danas sjećaju nekadašnjih ritičkih ženskih poklada. Dio tog ugođaja prikazale su svojim nastupom na pozornici. Na trenutak im se učinilo kako Ritić i nije tako daleko, nije ni dva kilometra. Možda su im na trenutak navrle i slike starih vremena kao na filmskoj traci pa su se sjetile priča o povratku veselih Kozarkinja iz Ritića u seoski „Bircuz“, gdje su dalje kolo vodile. Kako bi rekla Marica Katić, bile su to, tako se sjeća baba Treza Lukičina, strina Stana Kokicina, baba

KUD „Tanac“ – „Pačići“

Perka Farakaš Vidaković, Anuška Vidaković... I mnoge druge. One bi se skupile u Ritiću i veselile, a muškima nije bilo mjesta ni blizu. Ako bi se koji i usudio tog dana u Ritić, opkolile bi ga i skinule mu gaće pa neka se tako vrati u selo. Za tu bi priliku znale naručiti i gajdaša da ih prati i da veselje bude što bolje. Njemu, naravno, ne bi skidale gaće jer tko bi im inače svirao, a može se pretpostaviti kako su gajdaši voljeli ovakve zabave jer među toliko veselih žena ne bi bilo dosade.

Branka Pavić Blažetin
Foto: József Szávai

KULTURNI CENTAR BAČKIH HRVATA U BAJI

Spomendan, otvorenje izložbe i predstavljanje Hrvatskog katoličkog kalendara 2024.

U suorganizaciji Hrvatske samouprave Baje i Kulturnog centra bačkih Hrvata 18. siječnja u Baji je obilježen spomendan biskupa Ivana Antunovića (19. lipnja 1815. – 13. siječnja 1888.), ugošćena multimedijaska izložba „Mirna reintegracija i pravo na dom” te predstavljen „Hrvatski katolički kalendar 2024.”

Svečanost je započela kraj župne crkve svetog Antuna Padovanskog polaganjem vijenaca i paljenjem svijeća kod spomenika preporoditelja bačkih Hrvata, biskupa Ivana Antunovića, u povodu 136. obljetnice njegove smrti. U ime organizatora okupljene je srdačno pozdravio suradnik Kulturnog centra bačkih Hrvata Stipan Balatinac prisjetivši se života i djela tog velikana bačkih Hrvata. Kako je uz ostalo kazao, biskup Ivan Antunović radio je na prosvjećivanju i buđenju nacionalne svijesti bačkih Hrvata. Pokretač je prvog lista na materinskom bunjevačkohrvatskom jeziku: „Bunjevačkih i šokačkih novina” i priloga „Bunjevačka i šokačka vila”, autor povijesno-etnografskog djela „Rasprava o potisanskim Bunjevcima i Šokcima”. Osim toga pomagao je školovanje brojne bunjevačke mladeži. Prisjećanje

Angela Šokac Marković, Jozo Solga i Ivan Gugan

Pjevački zbor s pjevačima iz Dušnoka i Baje

na njegov život i djelo započelo je krajem 80-ih godina zalaganjem mr. Lazara Ivana Krmptića, odnosno nizom njegovih predavanja početkom 90-ih godina u organizaciji bunjevačkog „Divan kluba” u Aljmašu. Početkom 2000-ih godina zahvalni bački Hrvati i Hrvati u Mađarskoj postavili su mu spomen-ploče u Kalači i Aljmašu u povodu 125. obljetnice njegova imenovanja za naslovnog biskupa. Otada se svake godine redovito održavaju spomendani biskupa

Antunovića, a objavljen je i pretsak njegove „Rasprave” te dopunjena „Života i djela”. Prije tri godine postavljen mu je kip u Baji, a lani i poprsje u Kalači.

Antunovićeve riječi „Ako ste, sini i kćeri, pogazili jezik otca i matere svoje, pogazili ste otca i mater svoju!” i danas su opomena za nas, posebno u svjetlu podataka iz posljednjeg popisa stanovništva u Mađarskoj iz 2022. godine. Prema podacima znatno je opao broj pripadnika hrvatske narodno-

sti i Hrvata u Mađarskoj i Bačkoj, a gotovo je prepolovljen broj onih kojima je hrvatski materinski jezik odnosno onih koji govore hrvatski u obitelji i prijateljskom krugu.

TRENUTAK ZA PJESMU

Kad ne bih znao, da ima ljubavi

Kad ne bih znao, da ima ljubavi,
ne bih ništa razumio.

Ni brdo, ni more, ni svijet,
ni rijeku duboku, ni sunce,
ni svijetli mjesec,
ni zvijezdani svijet u mom oku.

Ne bih shvatio strpljivost Tvoju
dok gledaš, kako vrijeme
koje si poklonio,
ljudi ovako trate.

Ne bih shvatio to Tvoje
uporno čekanje da se vrate.

Ne, ne bih ništa razumio,
kad ne bih znao, da ima ljubavi.

Ivo Lendić

Dio okupljenih u Kulturnom centru bačkih Hrvata

Svojom nazočnošću svečanost su uveličali generalni konzul RH u Mađarskoj Drago Horvat, konzul savjetnik Neven Marčić, parlamentarni glasnogovornik Hrvata u Mađarskoj Jozo Solga, predsjednik HDS-a Ivan Gugan, predsjednik Hrvatske samouprave Bačko-kiškunske županije Joso Šibalin, zamjenik predsjednika SHM-a Arnold Barić, predsjednica Hrvatske samouprave grada Bajе Angela Šokac Marković te članici udruga Zajednica povratnika Osječko-baranjske županije Branko Pek i Heroji Osijeka Zlatko Derlaj, koji su položili vijenac i zapalili svijeće u znak sjećanja na biskupa Ivana Antunovića.

Uslijedilo je otvorenje multimedijске izložbe „Mirna reintegracija i pravu na dom“, koju je u Kulturnom centru bačkih Hrvata predstavio predsjednik Zajednice povratnika Osječko-baranjske županije Branko Pek, autor izložbe i dokumentarnog filma. On je uz ostalo izrazio zahvalnost bačkim Hrvatima i svim udomiteljima te mađarskoj vladi. Oni su tijekom Domovinskog rata, sve od 1991. godine, prihvatili desetak tisuća prognanika iz Hrvatske osiguravši djeci nastavak školovanja te su im više godina pružali sigurnost i utočište.

Izložbu je otvorio generalni konzul RH u Mađarskoj. „Najveće je vojno umijeće bez oružja pobijediti neprijatelja, što je uspio dr. Franjo Tuđman zahvaljujući Hrvatskoj vojsci, koja je od prvog dana branila svoje i nije željela tuđe. Mir je danas u svijetu potreban više nego ikad. Najveća je vrijednost koju čovjek može imati dom i mir“, istaknuo je uz ostalo Drago Horvat. Izložba u Kulturnom centru bačkih Hrvata bit će otvorena do 18. veljače 2024., a može se pogledati radnim danima od 8 do 16 sati.

Nakon otvorenja izložbe održano je predstavljanje Hrvatskog katoličkog kalendara 2024. „Imali smo tri programa različitog sadržaja, ali možemo kazati da ih spajaju četiri riječi: *mir, dobrota, nada i vjera*“, kazala je uz ostalo predsjednica Hrvatske samouprave grada Bajе Angele Šokac Marković dodavši kako nas one vode i trećim Hrvatskim katoličkim kalendarom.

Kalendar je predstavila njegova glavna urednica Lilla Trubić u razgovoru s ravnateljem Kulturnog centra Mladenom Filakovićem kao moderatorom. Ona je kratko govorila o koncepciji, sadržaju i izazovima sastavljanja ovogodišnjeg kalendara, koji je slijedio dosadašnju koncepciju uz neke novine. Kako je uz ostalo naglasila, uz obvezni kalendarski dio s fotografijama i nakanama vezanim za određeni mjesec kalendar na 246 stranica sadržava propovijedi svećenika, razgovore sa svećenicima, a najistaknutiji dio ove godine posvećen je župnim

kantorima, pjevačima i orguljašima. Među njima posebno su zastupljeni bački Hrvati. U kalendaru su obuhvaćeni i najvažniji vjerski događaji uz fotografije o njima. Osim toga glavna je urednica spomenula i Bakinu kuhinju s tradicijskim receptima te dječji kutak. Lilla Trubić zahvalila je svim suradnicima, posebno bačkim Hrvatima.

Promociju su crkvenim pjesmama bačkih Hrvata uljepšali zajednički pjevački zbor Bajе i Dušnoka, crkveni zbor santovačkih Hrvata i župni kantor Zsolt Sirok, koji je otpjevao jedno pogrebno „opivanje“ pokojnika. Slijedilo je kazivanje stihova bačkih hrvatskih autora u Mađarskoj zastupljenih u ovogodišnjem katoličkom kalendaru: Anuške Babić Vidakuše i Roze Vidaković, koje su kazivale docentica s bajske Visoke škole Józsefa Eötvösa Morana Plavac i zamjenica ravnatelja Kulturnog centra Eszter Bogárdi.

S. B.

Bogatstvo...

Predstavljanje Hrvatskog katoličkog kalendara 2024. u Baji

RACKE POKLADE U ERČINU

U organizaciji Hrvatske samouprave Erčina 20. siječnja u Kulturnom centru Józsefa Eötvösa priređene su „Poklade“, odnosno racki „bal s naramkom“ pod maskama. Poklade, koje se u Erčinu tradicionalno priređuju još od 2006. godine, okupile su osim domaćina i brojne Hrvate iz Andzabega, Tukulje, Bate. Nakon što se predsjednica Hrvatske samouprave Erčina Timea Szili prigodnim govorom obratila prisutnima, uslijedio je kulturni i zabavni program.

Najprije je nastupio domaći pjevački zbor „Jorgovani“, koji djeluje posljednjih 14 godina i u svojem repertoaru ima i crkvene i zavičajne hrvatske pjesme. Voditeljica je tog dvanaestočlanog zbora Timea Szili. Da „Jorgovani“ nisu samo talentirani pjevači nego i glumci, dokazala je njihova izvedba u kojoj nije bilo samo hrvatskih pjesama. Naime, izveli su i duhoviti igrokaz pod maskama koji je inspiriran mađarskom basnom „A kiskakas gyémánt félkrajcárja“,

koja je dopunjena stvarnim događajima iz svakodnevnog života članova zbora „Jorgovani“. Stoga su prisutne nasmijali šaroliki likovi poput računovođe, gradonačelnika, susjede, supruga koji voli zalaziti u krčmu.

Uslijedio je nastup plesne skupine „Jabuke“, koja je nastala prije godinu dana pod vodstvom Marka Szilija, koji je prije punih 13 godina vodio plesnu skupinu „Zorica“. Većina članova skupine „Jabuke“ bivši su plesači iz Zorice, ali ima i novih članova. Jedna je od

njih HOŠIG-ova maturantica Veronika Mária Hekmann, koja nam je otkrila da sudjeluje na pokladama otkad zna za sebe, da su se za Jabukinu koreografiju u „kaubojskom stilu“ pripremali mjesec dana te da plesna skupina priprema nastup i u Hrvatskoj, na selačkom festivalu „Sr(etno) Selce“.

Uslijedio je plesni nastup mađarskih gostiju, točnije erčinskog sastava „Nosztalgia“, a zatim su maskirani gosti iz Andzabega, izvorna plesna skupina „Igraj kolo“, izveli pomurski ples uz pratnju orkestra „Kolo“ pod vodstvom Lászlóa Halásza. Predsjednica Hrvatske samouprave Andzabega Janja Hudak izjavila je kako rado dolazi na sva događanja u Erčinu, kako se Hrvati iz Erčina, Andzabega i Tukulje uvijek drže zajedno i njeguju suradnju te kako se izvorna plesna skupina „Igraj kolo“ već sprema za predstojeće nastupe u Baji i Mohaču.

Uslijedila je dječja maskirana povorka i dijeljenje darova djeci. Vesela zabava uz pjesmu, ples, tombolu, iće i piće potrajala je dugo u noć.

Kršul

Hrvatski bal u Sambotelu

Na Hrvatskom balu u Sambotelu proslavljeno 30 godina prijateljstva Narde i Murskog Središća

Načelnica Narde Kristina Glavanić i gradonačelnik Murskog Središća Dražen Srpak

U organizaciji Općine Narda i Grada Mursko Središće u Sambotelu je 27. siječnja u Kulturnoj i sportskoj dvorani „Agora“ održan Hrvatski bal. Kulturni program bala kao i svečano otvorenje bili su u znaku 30. jubileja prijateljstva Općine Narda i Grada Mursko Središće. Tako su naglasili, obračavajući se nazočnima, domaćini bala – načelnica Narde Kristina Glavanić i gradonačelnik Murskog Središća Dražen Srpak. Bal u Sambotelu svake godine od 1977. priređuje drugo hrvatsko naselje u Željeznoj županiji.

Dopredsjednik Mađarskog parlamenta Csaba Hende pozdravio je nazočne

Načelnica Narde Kristina Glavanić izjavila je: „Protekli mjeseci bili su ispunjeni napornim radom, a uvjereni smo da smo pripremili bal uz dobru atmosferu. Sadašnji bal bio je poseban jer je u središtu događanja 30-godišnje prijateljstvo i suradnja Narde i Murskog Središća. Ovo tri desetljeća dugo prijateljstvo i neprekinuti zajednički rad po meni su prava rijetkost. Od prijateljskog grada dijeli nas 105 kilometara. Nemamo događanja u kojem ne sudjeluje Mursko Središće, ali isto tako i mi smo na svim događanjima u Murskom Središću. Prikazani program bala rezultat je zajedničkog rada, rezultat zajedničkih proba i priprema. Osim sastavljanja programa cilj je bilo i međusobno bolje upoznavanje kulture. To dokazuje i činjenica da su sudionici iz Hrvatske naučili kompletan ples i melodije iz Gradišća, na isti način na koji je naš zbor naučio narodne pjesme iz Murskog Središća.“

Gradonačelnik Murskog Središća i saborski zastupnik Dražen Srpak istaknuo je važnost povezivanja Hrvata u domovini i izvan nje te zahvalio gradišćanskim Hrvatima na naporu koji su uložili u očuvanje jezika, kulture i tradicije. Zahvalio je i dopredsjedniku Mađarskog parlamenta na brizi za gradišćanske Hrvate kao i na financijskoj podršci koju im daje. Grad Mursko Središće i financijski je sudjelovao u organizaciji bala.

KUD „Mura“ iz Murskog Središća uz nardanski Zbor „Lastavice“ i Tamburaški sastav „Žgano“ priredio je kulturni program. Folklorna skupina KUD-a „Mura“ prezentirala je i plesove gradišćanskih Hrvata. Na balu se uz Tamburaški sastav „Žgano“ za atmosferu brinuo i „Zodiac Band“ te Tamburaški sastav „Koprive“.

Balu su između ostalih nazočili i obratili se nazočnima parlamentarni zastupnik i dopredsjednik Mađarskog parlamenta Csaba Hende, veleposlanik RH u Mađarskoj Mladen Andrić, predsjednik HDS-a Ivan Guban, predsjednica Hrvatske samouprave Narde Agica Antal.

Sudionici programa

Balu su nazočili i gradonačelnik Sambotela András Nemény, dogradonačelnik Sambotela, načelnica Sektora za hrvatsku manjinu pri Središnjem uredu za Hrvate izvan Republike Hrvatske Dubravka Severinski i brojni drugi. Između ostalih bal je održan i uz potporu Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan RH.

„Hrvatski katolički kalendar 2024.“ predstavljen u Martincima

Krajem 2023. godine, točnije 22. prosinca, u organizaciji Hrvatskog kulturnog i sportskog centra „Josip Gujaš Džuretin“ iz Martinaca u sklopu mnogobrojnih događanja koje je spomenuti centar organizirao u crkvi svetog Martina upriličena je promocija Hrvatskog katoličkog kalendara 2024. I ovaj kalendar, kao i dva prethodna („Hrvatski katolički kalendar 2022.“ i „Hrvatski katolički kalendar 2023.“) ugledao je svjetlo dana u nakladi Hrvatskog kulturnog i sportskog centra „Josip Gujaš Džuretin“ i Croatice te se za nakladnika potpisuju Vesna Velin i Timea Šakan-Škrilin, dok je uređivanje treću godinu zaredom nakladnik povjerio Lilli Trubić.

Kako stoji u kolofonu, objavljivanje Hrvatskog katoličkog kalendara 2024. novčano su pomogli Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske, Vlada Mađarske (Fond „Gábor Bethlen“) i predstavnik Hrvata u Mađarskom parlamentu Jozo Solga. Osim njih u kolofonu su ikonom naznačeni i navedeni i Zajednica podravskih Hrvata, Savez Hrvata u Mađarskoj i Hrvatski kulturni i sportski centar „Josip Gujaš Džuretin“. Kalendar ima 256 stranica.

Na naslovnici i poleđini kalendara slika je iz marijanskog svetišta u Komaru, u kojem je 2023. godine održano Državno vjersko hodočašće u organizaciji HDS-a.

Brojne okupljene uzvanike i političke dužnosnike te zainteresirane u ime nakladnika pozdravila je suradnica (ravnateljica) Hrvatskog kulturnog i sportskog centra „Josip Gujaš Džuretin“ Vesna Velin i zatim martinački župnik Ilija Čuzdi. Večer je moderirala i razgovor s glavnom urednicom Lillom Trubić i stručnim savjetnikom vlč. Ladislavom Bačmajem vodila novinarka MTVA-ova programa na hrvatskom jeziku Renata Balatinac. U sklopu promocije Vesna Velin uz orguljašku pratnju Nančike Gujaš otpjevala je prigodnu crkvenu pjesmu, a jednu pjesmu otpjevala

je i Nančika Gujaš. Na samom početku druženja čestitari KUD-a „Podravina“ iz Barče čestitali su nam nadolazeće blagdane.

U svojem proslavu urednica Trubić piše: „Hrvatski katolički kalendar treći put se objavljuje za hrvatske vjernike Rimokatoličke crkve diljem Mađarske i vjernike izvan nje.“ Nastavlja kako kalendar sadržava deset svećeničkih propovijedi s misa na hrvatskom jeziku koje su održane u Mađarskoj u naseljima gdje žive Hrvati. Kalendar sadržava i razgovore sa svećenicima, a najveći dio sadržaja kalendara „nalazi se u poglavlju kantorima“. „Svi kantori koji djeluju i rade unutar hrvatske zajednice u Mađarskoj, gdje se služe hrvatske mise, opisani su i predstavljeni, naime uveliko su doprinijeli crkvenim zajednicama u očuvanju hrvatskog identiteta“, piše Trubić.

Kalendarski dio, koji slijedi nakon Blagoslova kalendara koji je blagoslovio de-

Renata Balatinac, Lilla Trubić i vlč. Ladislav Bačmai

kan župnik iz Mohača i voditelj Hrvatske referature Pečuške biskupije Ladislav Bačmai, donosi pobožnosti za svaki mjesec u godini. U književnom dijelu predstavljene su pjesnikinje „iz redova Hrvata u Mađarskoj, sve one autorice koje su nekoć pisale, ili su danas aktivne, a našla su se i nova pjesnička ostvarenja“. Uz fotografije s potpisom tu je i pet intervjua, napisi o vjerskim dječjim kampovima, hodočašću mladih u Međugorje, izgradnji nove kapelice u Martincima i vijesti iz vjerskog života Hrvata u Mađarskoj iz naselja gdje žive Hrvati uz nekoliko recepata stare blagdanske kuhinje i nekoliko vjeronaučnih zadataka namijenjenih djeci. U sklopu promocije Zora Deak kazivala je stihove svoje bake Anice Kutveldi dok je moderatorica večeri Renata Balatinac čitala svoje stihove koje je napisala za kalendar, kako reče, „na zamolbu urednice Trubić“.

Autori napisa uz spomenutih deset svećeničkih propovijedi (homilija) i stihove šesnaest pjesnikinja su: Lilla Trubić, Marko Bubalo, Ana Škrilin, Veronika Vuk-Hanš, Renata Balatinac, Timea Šakan-Škrilin, Josip Mihović, Vesna Velin, Timea Bockovac, Silvestar Balić, Milica Klaić Taradija, Anka Divjak, Angela Šokac Marković, Martin Kubatov, István Aradi, Beáta Haszon, Agica Sárkózi, Šandor Horvat, Ingrid Klemenčić, Mirjana Steiner...

Kalendar se može kupiti po cijeni od 2500 Ft. BPB

Folkloriši KUD-a „Podravina“

MALI JEZIČNI KVIZ

Koliko znate hrvatski jezik? Zaokružite slovo ispred pravilno napisane rečenice!
Točne odgovore objavit ćemo u sljedećem broju našeg tjednika.

1. a. Ne bih te mijenjao za ništa na svijetu.
b. Ne bi te mijenjao za ni za šta na svijetu.
c. Ne bih te mijenjao ni za što na svijetu.
2. a. Misli da je pokupila sve znanje svijeta.
b. Misli da je pokupila svo znanje svijeta.
c. Misli da je pokupila svu znanje svijeta.
3. a. Obožavam čitati knjige o Harry Potteru.
b. Obožavam čitati knjige o Harryju Potteru.
c. Obožavam čitati knjige o Heriju Poteru.
4. a. To je kolač kojeg volim.
b. To je kolač koji volim.
c. To je kolač kojega volim.
5. a. Mi bi došli.
b. Mi bih došli.
c. Mi bismo došli.
6. a. Imam mali problemčić.
b. Imam problemčić.
c. Imam malen problemčić.
7. a. U novčaniku mi je ostalo desetak eura.
b. U novčaniku mi je ostalo oko desetak eura.
c. U novčaniku mi je ostalo otprilike oko desetak eura.
8. a. Hidratacija organizma vrlo je važna.
b. Hidracija organizma vrlo je važna.
c. Hidratancija organizma vrlo je važna.
9. a. Smješak je najbolji dar.
b. Smiješak je najbolji dar.
c. Smešak je najbolji dar.
10. a. Dolazi zahladnjenje.
b. Dolazi zahlađenje.
c. Dolazi hlađenje.

MEĐUNARODNI DAN MATERINSKOG JEZIKA

Dana 21. veljače obilježava se Međunarodni dan materinskog jezika. Prvi je to jezik koji neka osoba usvoji u svojoj obitelji, a stručnjaci tvrde da je znanje materinskog jezika vrlo važno pri oblikovanju mišljenja i u kasnijem učenju drugih jezika. Materinski je jezik i važan čimbenik u osjećaju pripadnosti svojem narodu. Međunarodni dan materinskog jezika prilika je da se prisjetimo važnosti očuvanja i zaštite materinskog jezika. U svijetu u kojem se brzo mijenjaju jezici i kulture važno je ne zaboraviti svoje korijene te promicati i poticati očuvanje materinskog jezika kako bi se očuvala jezična raznolikost i bogatstvo svijeta. To se može postići na različite načine – učenjem i poučavanjem materinskog jezika u obrazovnom sustavu, organiziranjem kulturnih i jezičnih događanja te promicanjem uporabe materinskog jezika u društvu.

Beta

Utrka Mura u Keresturu

U organizaciji Osnovne škole „Nikola Zrinski“ iz Kerestura i Udruge Zrinskih kadeta 20. siječnja 14. je put održana keresturska Međunarodna utrka „Mura“. Unatoč snježnoj i smrznutoj stazi utrkivalo se 117 trkača od vrtičke do umirovljeničke dobi. Ljubitelji toga sporta pristizali su iz mnogih pomurskih i međimurskih mjesta te iz gradova – Velike Kaniže, Letinje i Čakovca. Najdulja staza i ove godine bila je polumaraton (21 km), a utrkivalo se i na kraćim stazama – od četvrtine maratona do šesnaestine maratona, a djeca iz dječjih vrtića utrkiivala su se na 800 metara. Organizatori su sve sudionike nagradili medaljama, a onima koji su postigli prvo mjesto dodijeljen je i lovorov vijenac.

Jedna je od glavnih promotorica utrke neumorna učiteljica hrvatskog jezika, matematike i tjelesnog odgoja dr. Erika Rac. Naravno, u organiziranju utrke vrlo mnogo pomažu nastavnici i djelatnici mjesne osnovne škole te drugi pojedinci, na čemu je vrlo zahvalna ravnateljica škole Beáta Hermann. Ravnateljica smatra da je natjecanje uspješno i jer je rad sudionika, pomagača vrlo usklađen. To znaju i sami natjecatelji, pa zato njihov broj iz godine u godinu bude veći od stotinu. Financijsku pozadinu svake godine osigurava Udruga Zrinskih kadeta – nijedan trkač ne ostane bez medalje odnosno svatko tijekom utrke dobije okrepu. Ovogodišnja utrka bila je posebna zbog snježnog pokrivača. Upravo je prethodni dan padao snijeg i zbog hladnih temperatura nije se otopio na prirodnim površinama. Naravno, skliska staza i –5 °C iziskivali su veće napore od trkača, ali se na to nitko nije obazirao jer je prekrasna priroda sa snježnim pokrivačem sve nadoknadila. Hladnoća nije obeshrabrila ni šest mališana iz mjesnog dječjeg vrtića. Oni su pretrčali stazu od 800 metara. Inače se iz keresturske škole prijavilo mnogo učenika, naime djeca uvijek imaju pred sobom uzore jer djelatnici škole redovito trče, a često se pridruže i roditelji te zato djeca imaju više volje. Trčanje je vrlo zdravo za organizam,

Trčanje po snježnoj stazi

to sve više shvaćaju i roditelji i raduju se što keresturska škola puno ulaže u sport. Uvjeti su izvrsni, ogromna sportska dvorana nudi mogućnosti za sve vrste sportova, pa u školi organiziraju nogomet, stolni tenis i atletiku. Učiteljica Erika Rac za učenike keresturske škole redovito organizira trčanje dvaput tjedno i upravo zbog toga na utrci imaju

izvrsne rezultate. Ana Virovec, bivša učiteljica keresturske škole koja trenutačno pohađa pečušku Hrvatsku gimnaziju Miroslava Krležu, na utrci je osvojila apsolutno prvo mjesto u svojoj kategoriji, isto tako i učenik trećeg razreda keresturske škole Péter Sánta. Zlatnu medalju također dobili sljedeći učenici i djelatnici keresturske škole na raznim duljinama staza: Maja Vargovics, Vivien Varga, Kitti Somogyi, Márk Dezső, Blanka Kertész. Srebrnu medalju osvojili su Mira Vargovics i Máté Gerencsér, a brončanu Rozi Virovec, Marcell Hajdu i Vivien Bogdán. Najbolje vrijeme u pojedinim duljinama pretrčali su sljedeći natjecatelji: Ana Virovec (2,7 km), Tamás Kolonics (5,3 km), Saša Horvat (10,5 km) i Tamás Kelemen (21,1 km). Ivana Željko iz Čakovca već je drugi put sudjelovala na utrci u Keresturu. Pohvalila je organizaciju i prekrasnu stazu koja je vodila kroz šumu i ovaj put bila pokrivena snježnim pokrivačem. Ipak, trebalo je oprezno trčati zbog opasnosti od pada. Robert Katanec, učitelj u keresturskoj partnerskoj školi iz Kotoribe, već godinama sudjeluje na utrkama u Keresturu. Istaknuo je da se ovaj put prekrasno osjećao zbog snježne prirode, a i zbog vrlo dobrog društva. Sljedeća utrka priredit će se u rujnu uoči Dana Zrinskih.

Beta

Vincekovo u pomurskim vinogradima

Vinogradari i vinari svojega zaštitnika svetog Vinka slave 22. siječnja. Čine to svake godine i vinogradari u Pomurju – na Kamanovoj, Julijanskoj, Staroj gori i u drugim vinogradima. Naime, taj blagdan obilježava početak svih radova u vinogradu. Tako su se kod kleti Lajoša Vlašića, predsjednika Udruge pajdaša vina „Sveti Martin“, u Kamanovim goricama okupili članovi udruge i otpjevali *popevku* „Trsek moj, budi se“ te obrezali prvu lozu ove godine. Sumartonska vinska udruga obilježava sve blagdane povezane s vinogradarstvom te se u suradnji s mjesnom i hrvatskom samoupravom uključuje u veće priredbe kao što su Festival vina i tambure ili Otvorene kleti. Sumartonski vinogradari vino većinom proizvode za svoje potrebe, u malim količinama, no nekoliko njih bavi se i profesionalno proizvodnjom i prodajom vina, odnosno vinskim turizmom, kao što to čini predsjednik koji svoje proizvode promovira preko registri-

rane vinske kuće. Malo je drukčije na Julijanskoj gori blizu Letinje kod kleti Ivana Gudlina, kod koje se svake godine okupe tamošnji vlasnici, među kojima je i dvadesetak hrvatskih državljana. Ivan je poljoprivrednik iz Preloga, a 2009. godine kupio je prvi vinograd na mađarskoj strani. On je sanjao veliku proizvodnju vina. Uredio je zapuštene vinograde i danas vinovu lozu uzgaja čak na 3 hektara. Kod njega nijedan blagdan povezan s vinskim uzgojem ne može izostati i svake ga godine obilježava upravo na dan zaštitnika. Ove se godine također okupila družina iz Međimurja i Pomurja pri njegovoj kleti da proslavi Vincekovo. Njemu se priključila i mala hrvatska zajednica iz Letinje. Uz ceremonijalno obrezivanje trsa, ukrašavanje domaćim kobasicama i blagoslov (kako bi grožđe bilo zdravo, berba obilna, a vino dobro) vinogradari su se družili uz svirku harmonikaša Erika Hegedüsa.

Beta

Našički tamburaši u Koljnofu i Šopronu

Članovi Tamburaškog društva „Dora Pejačević“ iz Našica održali su krajem 2023. godine dva koncerta u Mađarskoj: 16. prosinca u mjesnoj crkvi u Koljnofu te 17. prosinca u crkvi Svetoga Duha u Šopronu. Svojim izvedbama oduševili su mnogobrojnu publiku koja je mlade glazbenike i njihove soliste nagradila velikim pljeskom. Tamburaškom orkestru pridružili su se i solisti Kristina Brkić, Gabrijela Škrabal, Krešimir Ivančić, Helena Dadić, Mario Huj, Filip Nemet-Gužvić, Petra Antolović, Lucija Budoš i Josip Komloši pod dirigentskom palicom Deana Koprija. Slobodno vrijeme članovi društva proveli su u razgledavanju Beča, Šoprona i Koljnofa.

„Osvježnje je svirati pred publikom koja nas dosad nije imala priliku čuti. Siguran sam da pri izlasku na pozornicu stvaramo dojam mladog, dječjeg orkestra, ali u izvedbama ipak ostavljamo dojam velike ozbiljnosti i muzikalnosti. Sudeći po tomu da je publika na kraju koncerta ustala i nekoliko minuta pljeskala, vjerujem da smo to i večeras pokazali. Tomu, dakako, doprinose i naši dragi, vrhunski solisti te sam sretan što sa svakom novom sezonom ostvarujemo nove suradnje i prijateljstva, a naša tamburaška obitelj i dalje raste. Zahvaljujemo svima koji su pomogli da odemo na put i održimo koncerte“, rekao je dirigent Dean Kopri.

U Beču

U Koljnofu

S našičkim tamburašima na gostovanju u Mađarskoj bio je i Srećko Perković, koji je u povodu stote obljetnice smrti Dore Pejačević postavio izložbu „Život cvijeća – ciklus radova inspiriran glazbom Dore Pejačević“ u koljnofskom domu kulture. Izložba se mogla posjetiti dva tjedna, a organizirana je u suradnji Zavičajnog muzeja Našice i „Zajednice Hrvata“ iz Koljnofa.

Gostovanja su ostvarena uz potporu i u organizaciji koljnofske i šopronske hrvatske narodnosne samouprave, koljnofskog Hrvatskog društva i Tamburaškog društva „Dora Pejačević“.

HG

Izvor: TD „Dora Pejačević“

BARANJSKE FAŠANGE

KUD „Baranjski Šokci“ iz Draža i ove godine tradicionalno je organizirao Fašange, najveće pokladno događanje u Baranji koje je okupilo baranjske *lipe* i strašne buše i gajdaše. Program je trajao od 9. do 13. veljače 2024. godine.

Bogat četverodnevni program započeo je u petak 9. veljače konferencijom i panel-raspravom o položaju gajdi i gajdaša u Europi i Hrvatskoj u Muzeju Slavonije u Osijeku. Istoga dana u popodnevnim satima međunarodna koalicija gajdaša izvela je svečani koncertni program u crkvi svetog Petra i Pavla u Topolju. Na koncertu su brojni posjetitelji uz domjenak uživali u zvukovima hrvatskih, mađarskih, bugarskih, francuskih, škotskih i makedonskih gajdi.

Vrhunac pokladnog programa bio je u subotu 10. veljače, kad su baranjske buše krenule u svoju povorku kako bi istjerale zimu i dozvale proljeće. Povorka je krenula s Trga Stipe Đurina u Dražu i

prošla ulicama Draža i Gajića. U Gajiću buše i gajdaši uvijek posjete kuću pokojnoga baranjskog gajdaša Marka Drventića, kako su i ovaj put, nakon čega su buše krenule „zapaljit“ ulice.

U subotu 10. veljače u večernjim satima gajdaši su održali drugi koncertni program u Mađarskoj, tj. u Etnografskom muzeju u Mohaču, dok je u Duboševici u Domu kulture započeo najluđi maskenbal ovih poklada uz „Aura band“. U nedjelju 11. veljače završen je gajdaški festival u Domu kulture u Gajiću, a već u ponedjeljak 12. veljače buše su nastavile svoju ludu potjeru kako bi istjerale zimu, i to u Topolju. U utorak 13. veljače održana je pokladna povorka jahača i zaprega kroz Dražu i Gajić, a program Fašanga 2024. završio je uz paljenje ulica u Dražu (na Trgu Stipe Đurina) uz glazbu i grah za sve okupljene.

Kršul

POZIV NA JAVNI NATJEČAJ

Hrvatska samouprava Pečuha raspisuje javni natječaj za dodjelu stipendija hrvatskim srednjoškolicima s prebivalištem u Pečuhu.

Temeljem ovoga natječaja dodjeljuju se tri stipendije u vrijednosti od **100 000** forinti za prvo polugodište školske godine 2023./2024.

Pravo na sudjelovanje u javnom natječaju imaju učenici koji ispunjavaju sljedeće opće uvjete:

- pripadnost hrvatskoj zajednici
- prebivalište u gradu Pečuhu.

Uz prijavu za sudjelovanje na javnom natječaju kandidati su dužni priložiti:

1. ispunjen i potpisan obrazac
2. kratak životopis na hrvatskom jeziku s posebnim naglaskom na aktivnosti u hrvatskoj zajednici
3. preporuku razrednika (10 – 20 rečenica) o aktivnosti učenika u razrednoj/školskoj zajednici s posebnim osvrtom na hrvatske priredbe
4. potvrdu srednjoškolske obrazovne ustanove da je kandidat polaznik škole
5. ovjerenu presliku svjedodžbe o uspjehu na kraju prvo-ga polugodišta u školskoj godini 2023./2024.

6. ostale dokumente (diplome s natjecanja, svjedodžbe o jezičnom ispitu, potvrde o članstvu u plesnoj grupi, zboru, sportskom klubu itd.).

Prijave na javni natječaj podnose se zaključno do **29. veljače 2024. godine.**

Prijave s nepotpunom dokumentacijom, neovjerene prijave, neovjerene preslike kao i nepravovremene prijave neće se razmatrati.

Prijavu treba dostaviti na adresu:

Pécsi Horvát Önkormányzat (Blazsetin István elnök)
7621 Pécs, Jókai tér 11. A épület I. emelet

Stjepan Blažetin
predsjednik HSP-a

Informacije:

Marica Dudaš-Gyöngyös

e-adresa: dudasmarica@gmail.com

mobilni telefon: 30/1446236

U Pečuhu 29. siječnja 2024.

NP „Croatia” za kulturnu, informativnu i izdavačku djelatnost traži

DJELATNIKA/ICU ZA OBAVLJANJE ADMINISTRATIVNIH I FINACIJSKIH POSLOVA

GLAVNI ZADACI

- Uređivanje, evidentiranje i organizacija dokumentacije
- Upravljanje organizacijskom arhivom
- Zaprimanje i prosljeđivanje pošte
- Pripremanje dokumentacije za poslove knjiženja
- Obavljanje drugih poslova koji pomažu rad ravnatelja firme

UVJETI

- Prethodno radno iskustvo na sličnim poslovima
- Obavezno izvršno znanje mađarskog i hrvatskog jezika u govoru i pismu
- Samostalan, savjestan, precizan i proaktivan rad
- Izvršno poznavanje uredskih softvera i informatičkih alata

NUDIMO

- Dugoročan i stabilan posao
- Mogućnost profesionalnog razvoja
- Obiteljska atmosfera
- Ured na odličnoj lokaciji u Budimpešti

Životopis s fotografijom i motivacijsko pismo na hrvatskom i mađarskom jeziku očekujemo do 29.2.2024.

Kontakt:
croatia@croatica.hu
+36 30 790 0608

LETINJA – U obližnjim vinogradima Pomurja – na Kamanovim goricama, Staroj gori u Bečehelu i Letinji te na Julijanskoj gori – okupili su se vinari kako bi obilježili Dan svetog Vinka, odnosno Vincekovo. Za malu proslavu u Letinji pobrinula se i Hrvatska samouprava Letinje na čelu s predsjednicom Marijom Đuric. Nakon što je mjesni župnik Géza Aigner posvetio vinovu lozu uz pjevanje prigodnih pjesama letinjskog hrvatskog zbora, okupljeni su se pomolili za obitelji i mir kod drvenog križa koji je na Staroj gori dala postaviti upravo letinjska hrvatska samouprava.

KERESTUR – Povijesna postrojba Udruge Zrinskih kadeta iz Kerestura započela je sezonu svojih nastupa 21. siječnja na 28. Svečanom programu mađarske kulture u Budimpešti, koji svake godine organizira Zaklada za kulturu mađarskih sela. Na svečanom programu svake se godine dodjeljuju priznanja „Vitez mađarske kulture” i „Vitez međunarodne kulture”. To priznanje već je dodijeljeno i mnogim našim pripadnicima hrvatske zajednice. Ove godine od 34 kandidata nije bilo nikoga iz redova hrvatske zajednice u Mađarskoj. Zrinski kadeti svake godine svojim nastupom uljepšaju kulturnu manifestaciju i svečanu dodjelu priznanja.